

Foto omslag Ynze de Boer

Insectenhotel Vlinderkampje

Bestuur IVN Eelde-Paterswolde

Voorzitter	Leo Stockmann Anemoonweg 40 9765 HG Paterswolde	e-mail: glstockmann@hotmail.com tel.050-3095304
Secretaris	Agaath AB-van Zanten Goudsbloemweg 32 9765 HS Paterswolde	e-mail: agaath.ab@planet.nl tel. 050-3093113
Penningmeester	Willem Zandt Burg.J.G.Legroweg 19 9765 AD Paterswolde	e-mail: wzandt@hetnet.nl tel. 050-3094264 gironummer IVN: 0820257
Lid	Ep de Boer Ter Borchlaan 29/A 9728 XA Groningen	e-mail: e.deboer@home.nl tel. 050-5266364
Lid	Aafke Pot-Ellen Zuurstukken 76 9761 KN Eelde	e-mail: a.j.pot-ellen@home.nl tel. 050-3095518

Werkgroepen en contactpersonen

Contactpersoon tussen bestuur en werkgroepen:	Ep de Boer	050-5266364
Bomen, ruimtelijke ordening en milieu:	Agaath AB	050-3093113
Tentoonstellingen en publiciteit:	Leo Stockmann	050-3095304
Planten:	Ynze de Boer	050-3091875
Vogels:	Leo Stockmann (ad interim)	050-3095304
Jeugd:	Aafke Pot	050-3095518
Vlinderkampje:	Tineke van den Berg	050-3094337
	Jille Eilander	050-3091918

Voorwoord

De zomer gaat zo langzamerhand weer over in de herfst. Niet iedereen vindt de overgang naar de kortere dagen en het gemiddeld somberder weer plezierig. Maar ik vind de herfst een prachtige tijd met zijn veelheid aan gele, bruine en roodachtige kleuren, de mistflarden over het land en eens een lekkere storm. De herfst is ook de oogsttijd van appels, peren en noten. Zelf maak ik altijd een paar appeltaarten volgens een recept uit een boekje van 1975 dat we destijds kregen bij de aanschaf van een fornuis. Het boekje is wat verfrommeld inmiddels, de bladzijde van de appeltaart zit uiteraard vol vetvlekken. Maar de taart blijft lekker! Van de familie Krüse kreeg ik vorig jaar een partij walnoten. Maandenlang van genoten. Herfstgeneugten zijn er dus volop.

Via standwerk op de jaarmarkt Eelde (juni), op de kijkboordenij 't Hoogeveld (juni) en op de open dag van het Vlinderkampje (september) konden we een aantal nieuwe leden en kinderen voor de jeugdnatuurgroep inschrijven. Reclame maken voor onze vereniging helpt dus. Ook in uw eigen omgeving zijn vast nog wel geïnteresseerden. Haal ze erbij! 2011 is het Europese jaar van het vrijwilligerswerk. In ons land zijn 5 miljoen vrijwilligers actief op allerlei fronten. Een IVN zou niet bestaan zonder vrijwilligers. Daarom wil ik hier mijn waardering uitspreken voor al diegenen die zich inzetten voor onze afdeling. Volgend jaar bestaat onze afdeling al 65 jaar.

De PR groep heeft weer een gevarieerd lezingen- en excursieprogramma weten samen te stellen. Speciaal is de komst van Erik van Ommen, beeldend kunstenaar uit Vries. Kunst en natuur zijn onlosmakelijk verbonden voor hem. Graag ontmoet ik u bij de diverse activiteiten.

Leo Stockmann, voorzitter

Inhoudsopgave

Bestuur IVN Eelde-Paterswolde	2
Voorwoord	3
Lezingen en excursies in de eerste helft van 2011	5
Ouderen en excursies	6
De gezellige avond van 8 maart	8
Tynaarlo rug en landgoederengordel Eelde-Paterswolde	10
2011: Matig jaar kerkuilen	11
Roeken in Eelde-Paterswolde 1.	15
IVN stand op jaarmarkt Eelde 2011	16
Roeken in Eelde-Paterswolde 2.	16
Planteninventarisatie Brink te Yde	19
Huiszwaluwen in Eelde-Paterswolde	20
Huiszwaluwen	21
Kasten voor Gierzwaluwen	22
Planten op het Oude Kerkhof te Eelde	24
Programma Jeugd Natuurclub 9-12 jaar	26
Programma IVN Eelde/Paterswolde najaar/winter 2011/2012	27
Toelichting op het programma najaar/winter 2011/2012	28
Landgoederen Lemferdinge en de Duinen	32
Plantenexcursie naar het dal van het Lieverense diepje	34 (nu 33)
Fotoreportage Open dag Vlinderkampje	35
Positieve ontwikkelingen voor vleermuisvliegroute	37
Vogels het jaar rond	40
Nieuwe beplanting Zevenhuizerweg	42
Uilen ringen op Vennebroek	43
Kampeerweekend Jeugd Natuurclub	45
Klimaatbosje heeft informatiepaal	46
Vrijwilligers in beeld	47
Leden van de werkgroepen	51 (nu 49)

Lezingen en excursies in de eerste helft van 2011

De publiciteitscommissie (Tineke, Ynze, Leo) probeert altijd een gevarieerd programma in elkaar te zetten. Je komt twee keer per jaar een avond bij elkaar, je komt met ideeën en je maakt afspraken wie welke sprekers vraagt of een excursie wil leiden. En er moet zaalruimte vastgelegd worden.

En dan hoop je dat er veel mensen komen die dan tevreden zijn over lezing of excursie.

Op 22 maart waren er eigenlijk te weinig personen (17) op de alv waar Anne van der Zijpp na de vergadering mooi vertelde en plaatjes liet zien over zijn reis naar Oeganda. De excursie op 3 april naar De Strubben en het Kniphorstbos was onder leiding van Geessienus Eggens, hij kon 17 personen een boeiende wandeling bieden. Ben Hoentjen van de provincie Drenthe kon op 13 april 32 personen begroeten voor zijn lezing over 'Natuur in Drenthe'. Helaas waren de getoonde beelden niet je-van-het, mede doordat zijn meegebrachte beamer een wazige vlek op de beelden veroorzaakte. Op het zogeheten Leefbaarheidsommetje tussen Vlagtwedde en Smeerland (afwisseling van boerenland, natuurgebied en een monumentaal dorp) kreeg Leo Stockmann op 14 mei 16 personen mee.

Het weer was weliswaar niet al te best, vrij winderig, maar zeker ook niet slecht. De vogels lieten zich wel horen, maar helaas niet zien. Dat maak je niet vaak mee. Voor pure plantenliefhebbers was op 22 mei een excursie naar het dal van het Lieverense diepje georganiseerd, met Roel Douwes als excursieleider. Veel soorten gezien, ook zeldzamere. Maar helaas slechts vier mensen met hem mee.

Voor 29 mei stond een boottocht over het Zuidlaardermeer met een bezoek aan de Leinwijk op het programma. Door afsluiting van de weg naar De Groeve waardoor we een enormeind moesten omrijden kwamen we te laat op de afvaartlocatie aan. De gidsen van het Groninger Landschap waren al weer met de boot vertrokken. De 11 deelnemers (er hadden 50 in de boot gekund) zijn toen maar begonnen met een kopje koffie in het restaurant ter plekke. De Leinwijk werd daarna onder leiding van Leo Stockmann bewandeld en dat was toch een succes. O.a. twee Bruine kiekendieven (mannen), een Buijzerd, struweel- en ruigtezangvogels en veel Grauwe ganzen (met jongen) zagen of hoorden we en vanuit de uitkijktoren had je een prachtig overzicht over dit vrij nieuwe natuurgebied.

foto Ynze de Boer

Tenslotte de wandeling door de Lettelberter Petten op 18 juni. Het gebeurt eigenlijk nooit bij een excursie, maar deze keer regen van begin tot eind. De zes “meegaanders” vermaakten zich overigens wel. Leo vertelde wat over de planten en een Kleine karekiet verblijdde ons even met zijn gezang. Door het grauwe regenweer bleek het Leekstermeer vanuit de uitkijktoren gezien niet veel te verschillen van de lucht.

Ouderen en excursies

Bij de ouderen onder ons zijn er meerderen die (wat) problemen hebben met lopen, zeker over grotere afstand en over ongeplaveide paden. Versleten knie- en heupgewrichten zijn veelal het probleem. Deze ouderen moeten het bij de wandelexcursies laten afweten en dat is jammer, ook sociaal gezien.

De publiciteitscommissie vraagt om ideeën hoe tegemoet te kunnen komen aan de personen met minder loopvermogen. U kunt bellen of mailen naar Leo Stockmann, zie binnenblad van Groen.

excursie Leinwijk

foto Ynze de Boer

De gezellige avond van 8 maart

Bedoeld om onderlinge contacten te versterken en om nieuwe leden en donateurs te werven had het bestuur gedacht een informatieve avond te organiseren in Ons Dorpshuis te Paterswolde. Je moet toch met enige regelmaat op een wat bijzondere manier iets doen en van je laten horen als vereniging. Een ieder die belangstelling zou hebben voor het IVN was welkom. Dit is kenbaar gemaakt via Radio Tynaarlo lokaal, Dorpsklanken, affiches op strategische plekken en een uitnodiging aan leden en donateurs. De zaal werd gezellig ingericht: sfeerrijke stands van de werkgroepen, IVN vlaggen aan de muur, bloemetjes op de tafels, en de koffie, thee en koek stonden klaar. Ongeveer 60 personen kwamen op de bijeenkomst af, waarvan slechts een paar niet-IVN'ers.

Leo Stockmann (voorzitter) heette de aanwezigen welkom en gaf via een PowerPoint presentatie een mooi overzicht van de activiteiten van de werkgroepen. Fraaie beelden van landschap, natuur en bezig zijnde werkgroepleden passeerden de revue. In de pauze werd er genoten van lekkere hapjes en drankjes en werd er druk gepraat. Na de pauze kon men bij de stands langs voor informatie.

Het bleef gezellig tot het eind. De voorzitter sloot af. Tevreden? Ja, over de sfeer, nee over een niet gehaald doel, het aanmelden van meerdere nieuwe leden en donateurs. Voor een volgende keer een andere activiteit verzinnen?

Leo Stockmann

foto Ynze de Boer

foto Ynze de Boer

Tynaarlo rug en landgoederengordel Eelde-Paterswolde

Het projectbureau Eelewoude uit Diever hield op donderdag 26 mei 2011 een hoorzitting in Het Buurthuis Westend aan de Kooiweg te Eelde over herstelplannen aan de landgoederengordel Eelde-Paterswolde. Aanwezig waren 25 personen, voornamelijk eigenaren, beheerders, landgoed- en buurtbewoners en gemeentepersoneel. Van Ol Eel waren leden van de werkgroepen Historie, Monumenten en Natuurlijke Historie aanwezig, een aantal van hen tevens namens de plaatselijke IVN-afdeling. De 'avond' viel uiteen in 4 delen. Allereerst hield een vertegenwoordigster van Eelerwoude een inleiding over het project.

Daarna vroeg zij alle leden de landgoederengordel te typeren in één trefwoord. Op basis hiervan konden vier groepen worden gevormd: 1. de gordel als eenheid en als groen onderdeel van de Tynaarlo rug, de ruggengraat van de nieuwe gemeente Tynaarlo [de gemeentenaam is er mede aan ontleend], 2. de structuur van de landgoederengordel, 3. de natuur (flora en fauna) en 4. het milieu in de breedste zin.

Vervolgens werd de aanwezigen gevraagd, wat men als de grootste bedreiging én pluspunt voor dit gebied ziet. Dat resulteerde in de antwoorden: lawaai (aangegeven met rood op kaart) en groene long (aangegeven met wit).

Na de pauze werden de aanwezigen in vier 'brainstorm' -groepen rond kaarten en viltstiften geposteed op basis van de hierboven gevormde groepen 1 t/m 4, 'vertaald': 1. uitstraling, 2. uiterlijk, 3. innerlijk en 4. gebruik. Op de kaart kon men allerlei knelpunten, verbeteringen, suggesties etc. aangeven. De meest naar voren komende aspecten hierbij per groep waren v.w.b.

1. de schakel tussen het zuidelijk en noordelijk gedeelte van de gordel oftewel het stuk tussen Lemferdinge en Vennebroek verbeteren en het informatiecentrum bij Natuurmonumenten meer profileren,

2. de bestaande lanen en cultuurhistorische elementen accentueren,

3. het bomenonderhoud bevorderen en

4. meer parkeergelegenheid, een betere bewegwijzering én een uitlaaggebied voor loslopende honden.

Al met al was het een nuttige en leerzame avond en ervoeren de aanwezigen, dat goed naar hen was geluisterd. De publieke belangstelling viel enigszins tegen; Eelerwoude had zeker tweemaal zoveel personen verwacht. Laten wij het er op houden, dat kwaliteit en kwantiteit lang niet altijd samengaan!

Cathrinus Schaafsma

2011: Matig jaar kerkuilen

Evenals vorig jaar hadden we ook afgelopen winter weer te maken met veel sneeuw en ijs. Slechte omstandigheden voor de kerkuil. Echter niet zo erg als het jaar ervoor. Bijvoeren vonden we dan ook niet nodig. De weinige uilen die tot eileg kwamen begonnen in mei met het leggen van de eerste eieren. De jongen hiervan werden in juli geringd bij de schuur van Natuurmonumenten.

Vooraf vele kinderen met hun ouders waren hier getuige van. Zie ook elders in Groen. Ook het Dagblad van het Noorden was aanwezig om enkele opnamen te maken (Dagblad van 8 en 9 juli jl.).

Een enkel paartje kwam tot een tweede broedsel. Dit leverde 4 uitgevlogen jongen op. Er was ook nog een laat, eerste broedsel in de Vosbergen met 3 jongen. Door de matige bezetting van de kerkuilenkasten hebben we dit jaar geen nieuwe kasten aangebracht. Wel ontstaat er steeds meer behoefte om een webcam te plaatsen, waardoor de eigenaar/bewoner regelmatig op een makkelijke manier even in de kast kan kijken en de inventarisatie een stuk sneller en veiliger kan plaatsvinden. Ook wordt zo de verstoring tot het minimum beperkt. Vermoedelijk (1 twijfelgeval) hadden we dit jaar geen steenmarterpredatie.

nr.	atlasnr.	naam	kast	2011	2010	2009	2008	2007
1.	12-13-25	S.v.d. Goot	x'93	1	3-1	3-2	2	1
2.	12-13-14	B.v. Bergen	x'93					3-6++
3.	12-13-23	T. Bouwman	x'90	1	2	1	2	3-3
4.	12-13-44	G.Grootdonk	x'90	1	1	2	3-1	5-4-1
5.	12-14-31	W. Faber		3-3	3-3	1	1	3-9
6.	12-13-25	J. Smid						
7.	12-13-14	P. Terwal	x'92					5-2-6
8.	12-13-43	Fam.de Hoop		2	2	3-2	1	3-4
9.	12-14-31	Krooneman	x'02					
10.	12-13-15	Vennebroek	x	3-4	1	3-2	2	
11.	12-13-35	P.v.d. Molen	x					
12.	12-13-25	J. Jongepier	x'96	1	1	1	1	3-4
13.	7-53-35	M. Bonder	x'96			3-6		3-5+
14.	12-14-31	S. Knaap	x'00	3-5	1	2	3-3	3-3
15.	12-13-25	G. Dijkstra	x'99	3-4	3-2	3-3	5-2-1	1
16.	12-13-14	Fam. Nigten	x'04					
17.	12-13-16	Meerschap	x'03					
18.	12-13-43	Fam.P.Weessie	x'04	3-2	3-1	3-2	2	
19.	12-13-43	Fam. Brookman	x'06				2	
20.	12-13-43	Arnold Pilon	x'06			1		
21.	12-13-25	Fam.vd.Bospoort	x'06	1	1	3-5	3-3	5-2-1
22.	12-13-14	Fam. Mertens	x'09					
23.	12-13-14	Fam. Veenhuis	x'09					
24.	12-13-44	Fam. Koops-Bijkerk	x'10	3-1-2	3-3			
25.	12-13-52	Fam. Boelema		2	2	2	1	3-9++
26.	12-13-53	Fam. De Boer		1		1		3-10+
27.	12-13-52	Fam. Brands			1	2	1	5-10-2+
28.	12-13-52	Fam. Brongers				2	4-3	5-9-1+
29.	12-13-52	Fam. Van Meekren	x'07	1	1			
30.	12-14-51	Fam. Bottema		1	1	1		
31.	12-24-22	Koekoek-Koops	x'07			1		

32.	12-14-51	Fam. Koops						
33.	12-24-11	Fam. Leber		1			1	
34.	12-14-51	Fam. Neelen					3-3	
35.	12-14-51	Fam. Nijenhuis	x'07	1		1		
36.	12-13-55	Fam. Van der Poel		3-4	2	3-4	2	
37.	12-14-51	Fam. Snijder	x'07				1	
38.	12-14-53	Fam. Stenveld						
39.	12-14-51	Fam. Van Voom					3-3	5-0-4
40	12-24-12	Fam. Westra	x'07					

codes:

- 1: 1 uil aanwezig, niet broedend
- 2: 2 uilen aanwezig, niet broedend
- 3-5(+): 2 uilen aanwezig, 5 jongen (b.v.)(+= en 2e br. += 3e)
- 4-6: 2 uilen aanwezig, 6 eieren, dus geen jongen
- 5-4-1: 2 uilen aanwezig, 4 jongen, 1 ei/ dood jong
- x: kast geplaatst en voor zover bekend in welk jaar.

resultaat:

1994: 3 uitgevlogen jongen en 5 dood
1995: 5 uitgevlogen jongen en 6 dood
1996: 8 uitgevlogen jongen, 1 dood, 1 nest met 5 eieren verstoord
1997: 3 uitgevlogen jongen en 3 jonge bosuilen!!!
1998: 9 uitgevlogen jongen en 2 jongen dood
1999: 8 uitgevlogen jongen, waarvan 3 bosuilen
2000: 15 uitgevlogen jongen, waarvan 1 bosuil (2 dood in de kast)
2001: 13 uitgevlogen jongen en 3 jongen dood
2002: 7 uitgevlogen jongen
2003: 23 uitgevlogen jongen
2004: 34 uitgevlogen jongen, 1 dood jong (incl. 8 jongen uit 2 br.)
2005: 29 uitgevlogen jongen en 8 dode jongen.
2006: 18 uitgevlogen jongen
2007: 51 uitgevlogen jongen en 13 dode jongen.
2008: 15 uitgevlogen jongen en 1 dood jong.
2009: 26 uitgevlogen jongen
2010: 10 uitgevlogen jongen
2011: 23 uitgevlogen jongen

Willem Zandt, Sarah Schipper, Martijn Snijder

Roeken in Eelde-Paterswolde 1.

De veruit grootste kolonie van roeken zat tot voor enkele jaren geleden in De Braak (en aangrenzend landgoed De Marsch). Het ging om honderden nesten. In 2010 was de locatie 'zomaar' verlaten (zie Groen, najaar 2010) en ook in 2011 is de locatie onbezet gebleven. Maar in ons dorp zijn ook andere vestigingsplaatsen. Fred van de Noord houdt al jarenlang de ontwikkelingen van de roeken bij door in het voorjaar het dorp rond te fietsen en te kijken waar de roeken zitten. Hij telt en noteert het aantal bezette nesten. Een inmiddels bekende kolonie is die bij de N.H. Kerk. Daar zitten al jarenlang tientallen nesten, en niet tot ieders genoegen. In totaal telde Fred in 2010 141 nesten in ons dorp.

In voorjaar 2011 bouwden roeken in een tijdsbestek van 14 dagen zo'n 50 nesten in de hoge eiken van de Hooiweg. En dat tot ergernis van meerdere aanwonenden. Het geroep en geschijt van de roeken heb je liever niet in je eigen buurt. In totaal waren er in ons dorp in 2011 133 nesten.

De gemeente heeft inmiddels CABWIM consultancy (in animal behaviour and management) een onderzoek laten doen naar het voorkomen van roeken in ons dorp en om advies te krijgen over hoe overlast van roeken zoveel mogelijk te voorkomen. In het rapport 'Over roekenkolonies in Eelde-Paterswolde: bij de Dorpskerk, de Hooiweg en De Braak' heeft D.W. van Liere zijn bevindingen gerapporteerd. Meer over nesten en kolonies kunt u lezen in het artikel van Joke & Jeroen Nienhuis. Leo Stockmann

Roekennesten aan de Hooiweg

foto Leo Stockmann

IVN stand op jaarmarkt Eelde 2011

foto Leo Stockmann

Lukas Odding (uitkijkend naar klanten voor zijn plantjes), Willem Zandt en Aafke Pot achterde stand; we konden enkele kinderen inschrijven voor de jeugdgroep.

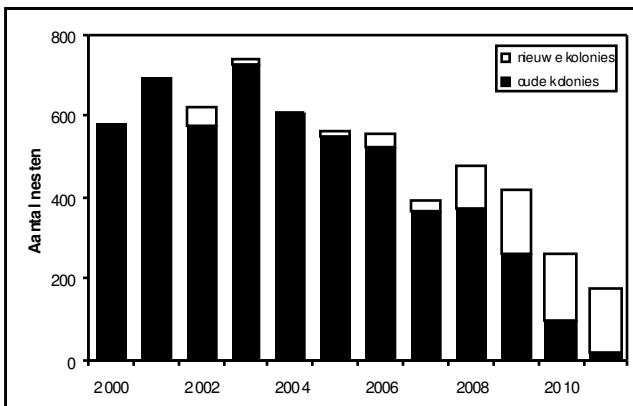
Roeken in Eelde-Paterswolde 2.

Al vele decennialang broeden er Roeken in Eelde-Paterswolde. Reeds voor de Tweede Wereldoorlog werden er tellingen uitgevoerd. Destijds broedde deze soort alleen in en bij De Braak. Tegenwoordig is dat niet meer zo. Vooral recent is er veel veranderd.

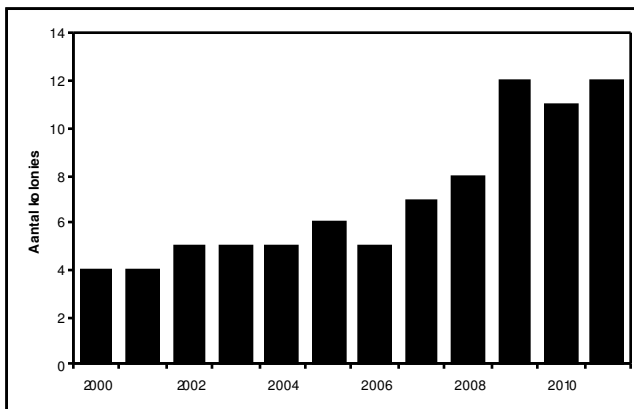
De laatste jaren worden er tellingen uitgevoerd door verschillende waarnemers. Fred van der Noord telt al jaren diverse kolonies in Eelde-Paterswolde. Vanuit de Provincie Drenthe worden eveneens enkele locaties geteld. Zelf tellen we de laatste jaren de ons bekende locaties in Eelde. Tussen de verschillende tellers is er overlap in de getelde kolonies. Geen van de tellers had een volledig overzicht van alle kolonies. We hebben alle gegevens bij elkaar gezocht om zo tot een volledig beeld te komen.

In de periode 2000 tot en met 2006 waren er jaarlijks zo'n 600 nesten (zie figuur 1). Daarna zijn de aantallen snel afgenomen. In de kolonies die in 2000 bezet waren zaten in 2011 nog maar 19 nesten. Een deel van de aanwezige Roeken zaten in nieuw gestichte kolonies. Van 2009 tot en met 2011 zaten hier jaarlijks zo'n 150 nesten. Het aantal bezette kolonies is toegenomen van 4 in 2000 naar 12 in 2011 (zie figuur 2). De plekken waar de Roeken zich nieuw hebben gevestigd zijn vaak ook al snel weer verlaten. In de gehele periode vanaf 2000 zijn in totaal 21 verschillende kolonies vastgesteld. Er zijn nooit meer van 12 kolonies tegelijk bezet geweest. De nieuwe kolonies zijn ook nooit echt groot geworden. De grootste nieuwe kolonie was maximaal 58 nesten groot. Aan het begin van de huidige eeuw zaten de meeste Roeken in de twee kolonies in en bij De Braak. Beide locaties telden meer dan 200 nesten en waren tientallen jaren achtereen bezet.

Het aantal Roeken is de afgelopen jaren sterk achteruit gegaan. Waar deze vogels zijn gebleven is de grote vraag. De laatste jaren zaten veel vogels in kleine kolonies die slechts één of enkele jaren achtereen hebben bestaan.

Figuur 1. Het aantal Roekennesten in Elde-Paterswolde. De gegevens zijn gesplitst in twee groepen. De donkere staven geven de aantallen in de kolonies die in 2000 bezet waren. De witte staven laten het aantal zien op de plekken die vanaf 2001 nieuw bezet zijn.

Figuur 2. Het aantal bezette Roeken kolonies in Eelde-Paterswolde.

Joke en Jeroen Nienhuis

Planteninventarisatie Brink te Yde

Eind mei 2011 vroeg Jaap Nanninga, beleidsambtenaar van de gemeente Tynaarlo, of de Plantenwerkgroep (PWG) de Brink te Yde wel zou willen inventariseren. De brink zou namelijk anders beheerd gaan worden en wel door inzet van schapen die er een aantal keren per jaar ‘overheen zouden gaan.’ Om de invloed van deze mobiele, natuurlijke graasmachine (Schoonebekers en Drentse heideschapen) op de vegetatie en flora te kunnen bepalen zou een beginsituatie vastgelegd moeten worden. De PWG is ingegaan op het verzoek en inventariseerde de brink op 31 mei, 6 juni en 23 juni.

Genoteerd zijn 50 soorten kruiden, 16 soorten grassen en zeggen, en 25 soorten houtige gewassen (de meeste in de vorm van struik- of boomopslag). Zeldzame soorten zijn niet gezien. De invloed van de aanwonenden was te zien aan de presentie van enkele tuinplanten en een aangeplante Rhododendron. Opvallend veel aanwezig in een bepaald deel was de Japanse duizendknoop. De schapen moeten daar maar eens goed de tanden inzetten.

Doordat de inventarisatie pas eind mei-juni plaatsvond zijn typische laat-winter en voorjaarssoorten gemist. Bij een inventarisatie van 2005 werden o.a. Speenkruid, Sneeuwkllokje en Crocus aangetroffen. Leo Stockmann

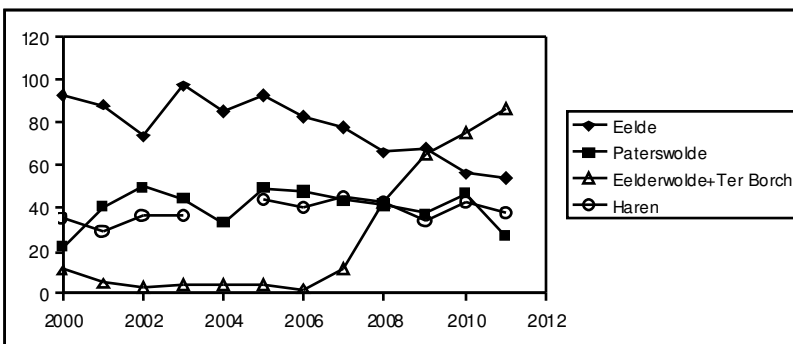
Schapen op de brink van Yde

foto Leo Stockman

Huiszwaluwen in Eelde-Paterswolde

Jaarlijks worden er bezette huiszwaluwnesten in het werkgebied van de vogelwerkgroep geteld. In de afgelopen zomer zaten er 204 nesten. Dat zijn er 17 minder dan in 2010. Deze afname komt voor rekening van Eelde, Paterswolde en de Meerweg (Haren). Het aantal nesten in Eelderwolde en Ter Borch laat al enkele jaren achtereen een toename zien. Opvallend was het verschil in 2011 vergeleken met vorig jaar een toename van het aantal nesten in de omgeving van de Drostweg (Eelde). Vorig jaar zat hier slechts 1 nest. Dit jaar waren het er 11. Ook op andere locaties in de omgeving van de in aanbouw zijnde woonwijk Groote Veen is het aantal toegenomen (van 15 naar 21). In de rest van Eelde is het aantal afgenomen. Ook in Eelderwolde en Ter Borch zijn enkele opvallende verschillen waargenomen. Bij de nieuwbouwhuizen is het aantal ongeveer gelijk gebleven (44 in 2010 en 46 in 2011). In de oude huizen in Eelderwolde is het aantal toegenomen van 28 naar 38.

Vanaf het jaar 2000 weten we van de meeste plekken om hoeveel paren zwaluwen het gaat. Met enig rekenwerk konden we een schatting maken van het aantal bezette nesten op de plekken waar in het verleden niet is geteld (zie ook Groen van najaar 2010). In figuur 1 staan de ontwikkelingen sinds 2000. De aantallen in 2011 passen in het beeld van de afgelopen jaren. De aantallen in Eelderwolde en Ter Borch blijven toenemen. Het aantal paren in Paterswolde en Meerweg (Haren) is al jaren ongeveer stabiel, mogelijk met een lichte afname. In Eelde neemt het aantal gestaag af. Zonder de toename rondom de toekomstige wijk Groote Veen zou de afname in 2011 nog groter zijn geweest.

Het aantal huiszwaluwen in de 4 deelgebieden

Jeroen en Joke Nienhuis

Huiszwaluwen

Vorig jaar schreef ik in Groen over onze geplunderde huiszwaluwnesten door de gaai. Dit voorjaar hebben we opnieuw de kunstnesten onder de dakgoot bevestigd. Op hoop van zegen, want ik zag erg tegen de mogelijke taferelen van vorig jaar op.

Nu hebben we dit jaar in de vier nesten maar één keer jongen gehad. In het verleden zijn er zelfs weleens drie broedsels grootgebracht per nestje. Maar meestal levert één nest twee broedsels op van in totaal 5 jongen per keer. Gelukkig hebben we dit jaar geen last gehad van de gappende gaaien tot mijn blijdschap, want dat had vorig jaar erg veel onrust veroorzaakt zowel bij de zwaluwen als bij mij.

Eén nest was voor een tweede keer in gebruik en ik had de eierdopjes al geteld die op de grond lagen. Als de jongen een kleine week oud zijn, dan kun je ze dag en nacht horen piepen. Nu waren ze ruim een week oud en was het verdacht stil in het nest. Wat bleek nu: één van de ouders is bij ons in de tuin geperdeerd. Ik vond een vleugel en een heleboel veren. Het nest is daarop verlaten. Zodra de zwaluwen naar het zuiden zijn, verwijderen we de nesten om ze schoon te maken. Ik ben benieuwd wat we zullen aantreffen in het nest. In ieder geval heel veel vlooiën, want die kom ik elk jaar tegen bij de najaarsschoonmaak.

Tessa Westerhoff

Kasten voor Gierzwaluwen

In september 2007 werd een voorstel van de Vogelwerkgroep (VWG) om in ons dorp broedkasten voor Gierzwaluwen te plaatsen door Vogelbescherming Nederland gehonoreerd met € 1000,- (gevraagd was € 2000,-).

Albert Pot maakte in de winter van 2007/2008 meerdere kasten en die konden we bij een aantal belangstellenden aan de woning bevestigen. (zie Groen, herfst 2008). De kasten (enkelvoudig, ook een rijtjeswoning van drie) zijn bij voorkeur opgehangen in een omgeving waar ook andere vestigingen zijn, meest is dat onder dakpannen. Gierzwaluwen gelden als kolonievogels, graag broeden er meerdere bij elkaar in de buurt. Behalve kasten maken heeft de VWG ook een aantal kasten gekocht. Ook in latere jaren zijn her en der kasten opgehangen.

Plaatsing Gierzwaluwenkast op de woning van de familie Pot-Ellen

foto Aafke Pot

Nestplaatsinventarisaties in ons dorp worden door de VWG al zeker 5 jaar gedaan. (zie Groen, najaar 2010). Inmiddels heeft de VWG zo'n 25 nestplekken kunnen aanbieden aan de Gierzwaluwen. Uiteraard zijn we elk jaar weer benieuwd of de vogels er gebruik van maken. Dat gebeurt

inderdaad, maar helaas nog maar heel mondjesmaat en ook andere vogelsoorten zijn erin geïnteresseerd. We hebben al tweemaal een Huismus gehad in twee verschillende kasten en driemaal een Spreeuw in twee verschillende kasten. In 2010 waren we verheugd omdat er voor het eerst een Gierzwaluw een kast bezette, nota bene een kast waar eerst al een Spreeuw in had gebroed. In 2011 was deze kast wederom bezet, eerst weer door een Spreeuw, daarna weer door een Gierzwaluw. Aan hetzelfde huis in de Julianalaan hangen nog twee Gierzwaluwkasten, die zijn tot ons gekomen in 2011 ook bezet geweest door Gierzwaluwen. Hoeveel 'natuurlijke' nestlocaties ('onder de pannen') er in ons dorp zijn weten we niet. Er zijn meerdere plekken waar een aantal nesten zijn. Als een wijk zo'n 30 jaar of ouder is, dan zijn er meestal wel meerdere broedparen. Als een loodflap bij de schoorsteen wat omhoog staat, of er is een stukje van een dakpan af dan kan dat al genoeg zijn voor een Gierzwaluw om daar onder de pannen te komen en er een nest (de constructie stelt niet veel voor) te bouwen. Gierzwaluwen komen eind april vanuit Afrika naar Europa om er te broeden. Begin augustus zijn de meesten al weer vertrokken. Bijzonder was daarom het bericht van Anne van der Zijpp dat hij medio augustus nog in- en uitvliegers had gezien bij een 'natuurlijke' nestlocatie bij zijn buurman. We hopen het volgende jaar het schrille 'srie srie srie' geluid van de Gierzwaluwen weer veel te horen.

Aafke Pot, Leo Stockmann

Planten op het Oude Kerkhof te Eelde

Jaarlijks is de Plantenwerkgroep actief op allerlei locaties in ons dorp of in het buitengebied. Coördinator Ynze de Boer weet altijd wel een plek te vinden die de moeite van het inventariseren waard is. Een beweegreden voor inventarisatie kan zijn om een goed ecologisch beheer te kunnen onderbouwen (bijvoorbeeld van de oevers van de waterlopen Spierveen, zie Groen, voorjaar 2011) of om natuurontwikkeling te volgen (bijvoorbeeld van het nieuwe natuurgebied met waterplassen te Eelderwolde, van Natuurmonumenten). Maar ook gewoon uit interesse kan ergens geïnventariseerd worden.

Zo heeft de PWG in juli 2011 het Oude Kerkhof aangedaan (ook al eens in een eerder jaar). Er werden op de bodem 56 soorten kruiden, 9 soorten grassen en 1 soort rus aangetroffen, daarnaast op enkele graven de Muurvaren (bijzondere soort!). Aangeplante soorten op graven zijn in de inventarisatie niet meegenomen.

Muurvaren op graf

foto Ynze de Boer

Het vrij schrale karakter van de bodem kwam tot uitdrukking met het voorkomen van o.a. Gewone spurrie, Gewone veldbies, Gewoon reukgras, Klein vogelpootje, Kleine leeuwenklauw, Muizenoor, Rode schijnspurrie, Schapenzuring, Zandraket en Groene naalddaar (een grassoort).

Leo Stockmann

Groen naalbaar

foto Leo Stockmann

Jeugd Natuurclub 9 – 12 jaar

Programma 2011- 2012

Datum	Wat	Waar
15 oktober	Hortus: Ernst Flentge vertelt over bijzondere wandelende takken en andere enge beestjes en laat je lekker griezelen.	Hortus in Haren
5 november	Lekker buiten bezig: zagen en snoeien op de natuurwerkdag	Yde
10 december	Koude winter en toch warm blijven buiten. Hoe doen dieren dat? We gaan aan de slag met wol en vacht.	Honk
14 januari	Voedselkringloop	Honk
11 februari	Wonen: nestkasten, insectenhotel	Honk
10 maart	Kunst maken met materiaal uit de natuur	Honk

Nieuwe brug over het Eelder Diep (ongeveer 200 m ten westen van het Bakkersbos)

foto: Ynze de Boer

**Programma IVN Eelde/Paterswolde najaar/winter
2011/2012**

Zaterdag 5 november	Nationale natuurwerkdag in het Yderveen
Dinsdag 29 november	Erik van Ommen vertelt! In Het Loughoes, aanvang 20.00 uur
Woensdag 28 december	Snertwandeling vertrek 9.30 uur vanaf het Kampje in Eelde
Dinsdag 17 januari	Lezing over marterachtigen door Aaldrik Pot in Ons Dorpshuis Aanvang 20.00 uur
Donderdag 16 februari	Lezing over wilde bijen door Anne Jan Loonstra in Ons Dorpshuis Aanvang 20.00 uur
Zondag 22 april	Excursie over wilde bijen
Zaterdag 10 maart	Fietstocht door de Onlanden
Dinsdag 20 maart	Algemene Ledenvergadering

Programma IVN Eelde/Paterswolde najaar/winter 2011/2012

Zaterdag 5 november

Nationale natuurwerkdag

De natuurwerkdag is een dag waarop u zelf aan de slag kunt voor het behoud van natuur en landschap. In het Ydersveen is ieder jaar het nodige onderhoudswerk te doen zoals het verwijderen van opslag, het opsnoeien van struiken en bomen en het open houden van watergangen. Als u het plezierig vindt om een ochtend op een ontspannen manier in de natuur te werken dan bent u zeer welkom. U draagt hiermee persoonlijk bij aan het behoud van onze natuur en dat geeft niet alleen ontspanning, maar ook een goed gevoel. Evenals voorgaande jaren wordt de natuurwerkdag weer gehouden in het Ydersveen achter het vlieg veld.

De activiteiten beginnen om 9.00 uur en eindigen omstreeks 13.00 uur.

Er wordt gezorgd voor koffie en na afloop wacht u een heerlijke kop erwtensoep.

De werkplek is gemakkelijk te vinden. U slaat op de Legroweg ongeveer 100 meter ten westen van de rotonde de weg naar Yde in. Daarna slaat u rechts af een zandpad in en daar ziet u de vlag van de Natuurwerkdag.

Informatie bij Ynze de Boer, tel. 050-3091875

Dinsdag 29 november

Erik van Ommen vertelt!

“Kunst en natuur zijn voor mij onlosmakelijk verbonden en ik zie het dan ook als een taak mij als beeldend kunstenaar in te zetten voor het behoud van datgene wat mij inspireert”, aldus de bekende beeldend kunstenaar Erik van Ommen. Die inzet blijkt uit zijn vele prachtige schilderijen, etsen, tekeningen en boeken. Zijn laatste boek “Mijn pastorietauin” gaat over het opknappen van de oude pastorietauin in Vries waar Erik en zijn vrouw Wilma sinds enige jaren wonen. Erik vertelt op dinsdag 29 november met passie en liefde niet alleen over de pastorietauin, maar ook over zijn andere boeken: “De kluten van Breebaart”, “De zwaluwen van Singraven”, “De inktvogel” en over een nieuw project! Erik is een boeiende verteller. Een avond om te genieten. Aanvang 20.00 uur in Het Loughoes.

Woensdag 28 december

Snertwandeling

Vertrek om 9.30 vanaf het Kampje in Eelde
Zie voor verdere informatie Dorpsklanken

Dinsdag 17 januari

Lezing marterachtigen door Aldrik Pot

Aanvang: 20.00 uur

Locatie: Ons Dorpshuis,

Marterachtigen in ons land zijn bunzing, hemelijn, wezel, boom- en steenmarter en de das.

Aldrik Pot kan gedreven vertellen over deze dieren en is erg geïnteresseerd in verspreiding en gedrag van deze dieren. Als boswachter bij Staatsbosbeheer komt hij regelmatig in het veld, maar ook hobbymatig maakt hij vele uren om de beesten, of hun sporen waar te nemen. En ook om hun woonplaatsen te ontdekken. De steenmarter wil wel eens een huis bewonen en voor overlast zorgen. En wat doe je eraan? De boommarter heeft meest een boomholte als woning en heeft ook uilensoorten op zijn menu staan. Zo kan van alle soorten veel bijzonders verteld worden. Aldrik Pot zal u met zijn lezing zeker boeien!

Donderdag 16 februari

Lezing (en excursie) over wilde bijen door Anne Jan Loonstra

Wilde bijen kenner Anne Jan Loonstra doet al jaren onderzoek naar het verborgen leven van deze boeiende, nuttige, maar sterk bedreigde insecten. Aan de hand van bijzondere eigen foto's en filmfragmenten vertelt hij over de wilde bij in relatie tot zijn leefomgeving. Daarnaast zal hij ingaan op mogelijke oorzaken van de achteruitgang van wilde bijen. De bescherming komt ook aan bod. Twee maanden na de lezing zal er een excursie volgen in de landgoederen De Duinen en Vosbergen en in het IVN vlinderkampje. U kunt alvast de datum van zondag 22 april noteren. Aanvang lezing 20.00 uur in Ons Dorpshuis.

Zaterdag 10 maart

Fietstocht door de Onlanden

Leiding: Leo Stockmann

Over de ontwikkelingen aangaande inrichting en beheer van De Onlanden (Leekstermeergebied en Peizer- en Elder madden) wordt u regelmatig op de hoogte gesteld via de INFOkrant Herinrichting Peize. Ook kunt u www.herinrichtingpeize.nl opzoeken. In 2010 heeft Jacob de Bruin voor onze IVN-afdeling een lezing over het gebied gehouden en is er onder zijn leiding een fietstocht geweest (zie verslag van Maaike de Goeij in Groen najaar 2010). Inmiddels zijn de inrichtingswerkzaamheden nagenoeg afgerond. Een boeiend gebied kun je nooit te vaak bezoeken. Vandaar nogmaals een fietstocht. Bedoeling is ook de omgeving rondom Sandebuurt te bezoeken.

Om de vogels wat dichterbij te halen is het goed een verrekijker mee te nemen.

Een broodje en wat drinken voor onderweg is ook aan te bevelen.

Vertrek vanaf het Kampje Eelde: 9.00 uur. Terug in het begin van de middag.

Dinsdag 20 maart

Algemene Ledenvergadering

Na de pauze (om ongeveer 20.30 uur) gaat Sieds Rienks ons vertellen over landschap en natuur van la Brenne, de streek van “de duizend meren” in Midden Frankrijk. Als fanatiek vogelaar heeft hij uiteraard ook veel vogels gefotografeerd. Ongetwijfeld wordt het een boeiende lezing.
Aanvang 19.30 uur in Ons Dorpshuis.

Landgoederen Lemferdinge en De Duinen

De jaarlijkse voorjaarsexcursie van de Werkgroep Natuurlijke Historie (Ol Eel / IVN) voerde ons op donderdag 26 mei 2011 naar de landgoederen Lemferdinge en De Duinen. Ginie Arends-Luinge, voorzitter van de schrijversgroep t.b.v. het 'groene' boek, leidde 6 van de 9 leden twee uur lang rond door de bossen van Lemferdinge en De Duinen. Het geheel viel uiteen in vier stukken. Allereerst werd op het voorplein door haar in het kort de geschiedenis van Huize Lemferdinge verteld, met als belangrijkste episoden 1447-1811, 1811-1911, 1911-1953 en 1953-heden. Speciale aandacht was er voor de restauratie van huis en tuin tot 1997. Elementen uit vroeger tijden zijn: het westelijk schathuis (Huis), het voorplein, getooid met een fraaie kastanje en beuk, het omhegd middengedeelte -waar de bloementuin uit 1978 verdween-, twee boomgaarden, notenbomen, het omhegd oostelijk schathuis (woning van de stalmeester, paardenstal, plaats van de koets), de drinkvijver voor paarden in de zuidoosthoek van het landgoed en de verdwenen Bähler-toegang met beuken in de zuidwesthoek, in 1972. Ook de beuken aan de Lemferdingelaan legden toen -door verdroging- het loodje. Daarna werd het bos achter het hierboven beschreven geheel door(ge)lopen. De flora alhier dateert uit ca 1825. Het bos is opgebouwd uit de volgende twee onderdelen: het Franse gedeelte met: buitengrachten, draaikolk in de noordoosthoek, insteekhaventjes en vijver en het Engelse gedeelte met vijver en trap en platform(prieel) van keien. Die keien zijn er geplaatst door de afdeling Elde-Paterswolde van het IVN. Ook de vlechtheg aan de westzijde is een huzarenstukje van IVN-ers. Daarna werd over het ruiterpad langs het vlinderkampje -waarde notenboompjes er slecht bij stonden- koers gezet naar 'dochter' De Duinen'. Daarbij wees de gids ons op de Groote Laan, nu de scheiding tussen de weilanden en begraafplaats De Duinen aan de ene en de tuinen van de huizen aan de Vosbergerlaan aan de andere kant. Die Groote Laan verdween, maar de Ruige Laan ligt er nog altijd en loopt nu aan de rand van het zogenaamde Doornbos van het Huis De Duinen naar de Vosbergerlaan. Bekend in het bos zijn hier: de heuvels met rhododendrons, de visvormige vijver met brug (LGK 1997) en het weiland De Ronde Kamp. Tegen een hoek van het landgoed ligt de plek van het oorspronkelijke Lemferdinge, aangetoond door Eelder wichelroedelopers. Want evenals Oosterbroek en Vennebroek is ook Lemferdinge eentijds westwaarts 'verkast' naar van het dal van de Drentsche Aa naar drogere

grond richting Tynaarlo rug. Huis De Duinen is óp de Ruije Laan gebouwd: stevige grond. Vandaar dus dat ronde pad om het huis aan de westkant, met die merkwaardige ET-achtige boom i.d.v.v een steigerend paard!

Op verzoek van Ynze de Boer had men speciale aandacht voor de vele soorten bomen: kastanjes, beuken, eiken, linden, noten- en fruitbomen. In beide bossen werden regelmatig sporen van reeën gevonden. Cathrinus Schaafsma tenslotte maakte de aanwezigen nog attent op tal van elementen aan de vier Lemferdinge boerderijen (Lemferdingelaan 3 t/m 7): deuren, ramen, windveren, en stookhokken. Na twee uur stond men weer voor de ingang van de parkeerplaats. En de koffie van Lemferdinge smaakte uitstekend!.

Cathrinus Schaafsma

Plantenexcursie naar het dal van het Lieverense diepje en omgeving.

Op zondag 22 mei bezochten we onder leiding van Roel Douwes, ecooloog bij Natuurmonumenten, het dal van het Lieverense diepje. Dit is een zeer waardevol gebied dat beheerd wordt door Staatsbosbeheer. In het terrein komt zeer veel diepe kwel voor als gevolg van het feit dat door de aanwezigheid van potklei het dal hier erg smal is waardoor het beekje hier de bodem diep heeft uitgesleten. De diepe kwel is hier ter plekke vrij rijk aan kalk. Ook komt hier ondiepe kwel voor. Door de verschillende chemische samenstelling van deze kwelsoorten is hier een grote variatie aan planten ontstaan.

Ook bezochten we de wat hoger gelegen stukken zodat we een goed beeld kregen van de fraaie overgangen in het landschap.

Lijst van planten die we tijdens de excursie hebben gezien.

Adderwortel	Grote veldbies	Pluimzegge
Adelaarsvaren	Hengel	Rode bosbes
Biggenkruid	Hennegras	Ronde zonnedaauw
Bittere veldkers	Holpijp	Snavelzegge
Borstelgras	Kale jonker	Sterzegge
Bosanemoon	Klein springzaad	Stijve zegge
Bosgierstgras	Kruipend zenegroen	Tandjesgras
Brede orchis	Lidrus	Tormentil
Breedbladige orchis	Liggend walstro	Trekruis
Bronkruid	Mannetjesereprijs	Valeriaan
Cyperzegge	Moerasdroogbloem	Veenbies
Dotterbloem	Moeraskartelblad	Veldrus
Dubbelloof	Moeraskers	Vleeskleurige orchis
Geel nagelkruid	Moerasspirea	Wateraardbei
Gevlekte orchis	Moerasviooltje	Waterdrieblad
Gewone ereprijs	Moeraszegge	Watermunt
Grote berenklaauw	Muizenoor	Zeegroene muur
Grote egelskop	Pijlkruid	Zompzegge
Grote ratelaar	Pilzegge	Zwarte zegge

Lijst paddenstoelen:

Zwavelzwam
 Voorjaarshoutzwam
 Oranje wimperzwam
 Mosklokje

Aan de oever van de beek namen we regelmatig weidebeekjuffers waar.

Ynze de Boer

Fotoreportage open dag Vlinderkampje september 2011

foto's Ynze de Boer

Positieve ontwikkelingen voor vleermuisvliegroute bij baanverlenging, september 2011

Baanverlenging en gevolgen voor vleermuizen

Wanneer de startbaan van het vliegveld 700 meter verlengd wordt, verdwijnt een gedeelte van de Eekhoornstraat en de Bunnerzandweg met de kleine weilandjes en oude houtwallen. In 2003 stelde de Raad van State het IVN in het gelijk dat onderzoek gedaan moest worden naar de gevolgen hiervan voor natuur die beschermd wordt door de Europese natuurwetgeving: de Habitatrichtlijn.

In 2005 verscheen het rapport van Buro Bakker, waarin staat dat er vier soorten vleermuizen in dat gebied leven en dat hun vliegroute langs de Eekhoornstraat en de Bunnerzandweg gecompenseerd moet worden door een alternatieve vliegroute ruim om de verlengde baan heen. Vleermuizen vliegen langs lijnvormige houtstructuren in het landschap van hun winterverblijfplaatsen naar hun foerageergebieden en hun kraamverblijven.

De Europese Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn verbiedt schade aan beschermde gebieden en soorten,

zoals de vleermuizen. Een activiteit die schade veroorzaakt mag alleen uitgevoerd worden als er 'dwingende redenen van groot openbaar belang' bestaan en er geen alternatieve oplossingen zijn. Als dat beide het geval is, dan moet er voor compensatie gezorgd worden. In 2006 sprak de Raad van State uit dat het vliegveld een ontheffing Flora en Faunawet nodig heeft.

De ontheffing

In 2009 gaf het ministerie van LNV – nu EL&I – een ontheffing met een groot aantal voorwaarden voor de compensatie. Vreemd genoeg verwijst voorwaarde 7 van de ontheffing naar een onderliggend rapport waarin staat dat er genoeg houtsingels overblijven, en dat het inplanten van een aantal stroken voldoende is. Deze plantstroken zijn te zien langs het fietspad achter het vliegveld. Deze plantstrook geeft geen verbinding tussen de vleermuisleefgebieden ten noorden en ten zuiden van het vliegveld, en de sprietten zijn voorlopig te laag. De voorwaarden 10 en 12 verlangen de realisatie van een alternatieve vleermuisvliegroute voordat de bestaande verdwijnt.

Verskil van mening tussen de gemeente, het vliegveld en het IVN

Het IVN heeft bij de gemeente en het vliegveld steeds aangedrongen op een alternatieve vleermuisvliegroute. Maar de gemeente en het vliegveld verwezen naar voorwaarde 7 uit de ontheffing en gaven het IVN ongelijk. Het IVN is blijven aandringen, en omdat het vliegveld graag een 'groen imago' wil hebben, heeft de directeur het IVN uitgenodigd mee te denken over 'extra' natuurcompensatie in de vorm van een vleermuisvliegroute. Het vliegveld wilde wel enkele beetje hieraan bijdragen maar hij vond dat de natuurorganisaties de kosten moeten dragen.

De rechtzitting in Assen

Omdat we in de ontheffing lezen dat die vliegroute zowel niet hoeft als wel moet, gingen we naar de bestuursrechter. Een slimme advocate van het Amsterdamse kantoor Allen & Overy betoogde dat alles goed kwam voor de vleermuizen en de rechtbank sprak uit dat de vleermuisvliegroute een kwestie van handhaving is.

Naar de Raad van State

Omdat een ontheffing waarin staat dat iets wel moet en dat iets niet hoeft niet valt te handhaven, hebben we besloten naar de Raad van State te gaan. De Raad van State vroeg aan het ministerie EL&I hoe de ontheffing

gelezen moet worden. De Dienst Regelingen (verweerder) schreef op 9 juni aan de Raad van State over de vliegroutes: “Dit dient te gebeuren door het aanleggen van lijnvormige beplanting. Duidelijk is dat elke vliegroute gecompenseerd dient te worden en wel binnen het tijdsbestek dat is opgenomen in voorwaarde 12. Verweerder ziet niet in hoe dit anders kan worden opgevat dan dat er – reeds voordat een vliegroute verdwijnt – een nieuwe route voor de vleermuizen beschikbaar moet zijn. Een verwijzing naar voorwaarden 7 en 9 uit de ontheffing is niet relevant in het kader van de compensatie van de vliegroutes. Deze voorwaarden zien op de aanleg van een vleermuiskelder, vleermuiskasten en andere nestgelegenheden en op het aanleggen van bos ter compensatie van verlies aan leefgebied.”

Positieve ontwikkeling

In de afgelopen maanden hebben we als ‘Werkgroep Vleermuisinfrastructuur’ hard gewerkt. We hebben in het terrein de ontbrekende stukken tussen de bestaande houtwallen geïnventariseerd en Tineke van den Berg-Huisman heeft beplantingsplannen getekend met een aantal hoge bomen. Ook hebben we brieven geschreven aan grondeigenaren met het verzoek mee te werken aan de vleermuisvliegroute. In juli liet de directeur van het vliegveld ons weten bereid te zijn om zich in te spannen voor de uitvoering van de vliegroute en de kosten te betalen. Intussen voeren het vliegveld en de gemeente overleg met grondeigenaren en spannen zich in om te zorgen dat de vleermuisvliegroute gecompenseerd wordt.

Conclusie

1. Het vliegveld heeft haast, want de klus is al aanbesteed onder voorwaarde dat de aanleg begint voor december volgend jaar. Dan moet de alternatieve vleermuisvliegroute dus gerealiseerd zijn.
2. Het is sneu dat er twee rechtszaken nodig zijn voordat vliegveld en gemeente overtuigd raken van de noodzaak om Europese natuurbescherming serieus te nemen.
3. Het is onverstandig de zitting bij de Raad van State in te trekken, want dan vervalt de brief van de Dienst Regelingen die ons gelijk geeft in onze interpretatie van de ontheffing.
4. We hopen dat we ons griffierecht terug krijgen.
5. Omwille van de natuur zou er geen baanverlenging moeten plaats vinden.

Wietske Jonker-ter Veld

Vogels het jaar rond

Als je het hele jaar om je heen kijkt en ondertussen goed luistert, zijn er altijd vogels in je buurt. In het vroege voorjaar zijn er verschillende vogels die laten horen dat ze de lente in de bol hebben. Luister maar goed naar de mezen. Ze hebben diverse deuntjes waarmee ze aankondigen grootse plannen te hebben.

In maart, april, mei komen de zomergasten naar ons land. O.a. de tjiftjafen de fitis waarbij opvalt dat de fitis met zijn zelfde uiterlijke kenmerken een aantal weken later aankomt dan de tjiftjaf.

Elk jaar is het een feest om te horen dat ze de weg naar het noorden hebben teruggevonden. Als ik op mijn fiets tussen Eelde en Groningen pendel, is de weg vanaf de Braak naar het bosje aan het einde van de Schellhorst mijn favoriete deel van de fietstocht. Ik hoor en zie daar zoveel vogels, variërend van boerenwaluw, boompieper, kwikstaart, diverse mezen tot zelfs afen toe een goudvink.

Vanwege de vogelcursus die ik vorig jaar bij het IVN heb gevolgd heb ik inmiddels van veel meer vogels hun geluiden en gedrag leren kennen. Door een aantal keren mee te gaan met excursies heb ik ontzettend veel geleerd van de vogelkenners. Aan de Schellhorst herkende ik een aantal weken lang bij dezelfde boom met dode tak een boompieper, die nadat hij opgevlogen was, al zingend op het topje van de tak ging zitten. Ik herken hemaan het geluid en het gedrag, maar zou ik hem op een plaatje zien, dan vraag ik me af of ik het verschil kan zien tussen de boom- en de graspieper. Daar heb ik dan gelukkig weer een boekje voor.

Het gebied rondom het zandpad door de Eeldermaden heeft een gedaantewisseling ondergaan. Er hebben bergen grond gelegen en dat nodigt uit tot onderzoek. Zo liep ik op een mooie voorjaarsdag met hond en verrekijker langs het Eelderdiepje. Waar ik de tapuit van berg naar berg zag vliegen. Het waren er zelfs drie. Een vrouwtje en twee mannetjes, een aantal meters van elkaar gesignaleerd.

Op een ander gedeelte in hetzelfde gebied bemerkte ik grote onrust bij een paartje roodborsttapuiten. Het was volop in het broedseizoen en nadat ik rustig was blijven staan, zag ik ze een aantal keren naar eenzelfde plek gaan. Ik vermoed zomaar dat hun nest met jongen daar ergens te vinden was. Om ze niet te verstoren ben ik langzaam verder gewandeld en heb ze

met rust gelaten. Diep van binnen was ik natuurlijk heel erg nieuwsgierig omte gaan kijken of er werkelijk een nestje zat. In de befaamde rij met eiken langs de Helmerdijk was ik getuige van een net uitgevloegen nest met jonge boomklevers. Met hun verenkleed nog niet helemaal op kleur vertoonden ze al precies hetzelfde klautergedrag in de boom als hun ouders. Het leuke van de boomklever vind ik dat het een nieuwsgierige vogel is die niet schuw is. Je hebt de mogelijkheid om hem te kunnen observeren.

Ergens in augustus viel me op dat ik mijn best moest doen om vogels te horen. Zo'n kakofonie aan geluiden die in het voorjaar losbarst, zo stil kan het zijn als de zomer haar einde nadert. Tot opeens de roodborst ging zingen, net als de winterkoning. De boomklever kan na de broedtijd ineens weer veel lawaai maken. Volgens mij hebben de grote bonte en de groene specht een goed jaar gehad. Op verschillende plekken in het dorp heb ik nesten ontdekt van de grote bonte specht: bij het zwembad, bij ons in Spierveen en in de Oranjebuurt. Dat is eigenlijk heel eenvoudig, want je hoeft alleen maar op het geluid af te gaan, want de jongen maken aan één stuk door lawaai. Aan de Helmerdijk vond ik door op het geluid af te gaan een nestholte in een els waarin ik een jong zag dat op het punt van uitvliegen stond.

De groene specht heeft zich deze zomer veelvuldig laten zien en horen. In de Boterbloem zag ik er drie op de stoep zitten, waarvan duidelijk te zien was dat één daarvan een jong was. In het parkje van Spierveen heb ik de groene spechten met regelmaat horen lachen. Ze zaten zelfs bij ons voor het huis op straat om mieren te verorberen.

En nu dient de herfst zich aan en zie je aan de zomergasten dat ze zich klaarmaken voor vertrek naar het zuiden. De ooievaars verzamelen zich, de huiszwaluwen al net zo. Nog even en ze zijn onderweg om de lange tocht te gaan maken. In het voorjaar zal ik met plezier uitkijken naar hun komst! Ondertussen helpen we onze standvogels en wintergasten de winter door.

Tessa Westerhoff

Nieuwe beplanting Zevenhuiæweg

In Groen najaar 2010 berichtte ik u over de bomenkap Zevenhuiæweg vanwege de aanleg van nieuwe riolering en reconstructie van de weg. Zo'n 70 bomen waren er gekapt: berken, elzen en een enkele eik. Inmiddels is er nieuwe beplanting, 27 stuks Noorse esdoorn, aangebracht in de noordbem van het westelijk deel van de weg. Gelukkig is er gekozen voor een wat grotere maat boom zodat het geheel meteen wat 'body' heeft. De aanwonenden hebben een lange tijd last gehad van de reconstructie-werkzaamheden. Maar eenmaal klaar was het tijd voor een feestje waarover in de Dorpsklanken van 13 juli 2011 een bericht heeft gestaan.

Leo Stockmann

Noorse esdoorns aan de Zevenhuiæweg

foto Leo Stockmann

Uilen ringen op Vennebroek 6 juni 2011

Agaath belt en zegt: “De vogelgroep gaat uilen ringen bij het Koetshuis. Iets voor de jeugd?”

Jaha, natuurlijk is dat iets voor de jeugd.

Leve de email. In sneltreinvaart mailtjes verstuurd en twee dagen later heb ik een groep van meer dan 20 mensen, kinderen met vriendjes, vaders en moeders.

Het was zeer de moeite waard. Er was een vogelringer uit Roden, Koen Vogt, die vertelde over de uilen en het ringen van uilen. En we konden van alles aan hem vragen. Hij wist alles.

Dan was er Martijn Snijder die als ringer bijna zelfstandig aan het werk mag. Want ringen moet je echt leren. Elke vogel is weer anders en je moet wel weten hoe je met de dieren moet omgaan.

Hij had ook een heel mooi t-shirt met een steenuiltje erop aan. Een echte liefhebber.

Uilen zijn wel gekke beestjes, zeker als ze nog niet volwassen zijn.

Allemaal pluisveren. Omeerlijk te zijn, zien ze er gewoon niet uit. We konden de jongen, vier stuks, goed bestuderen.

De oudste was het grootst en elke volgende weer een stukje kleiner. Na het ringen werden ze voorzichtig op hun rug op tafel gelegd en ze bleven dan gewoon liggen. Heel apart. Mensen die kippen hebben, herkennen dat misschien.

Echt waar, deze jonkies leven.
Op hun rug gelegd, blijven ze
rustig liggen.

foto's Greet Geertman

Na het ringen werden de kleintjes weer teruggezet in hun kast en kregen de kinderen uilenballen mee om uit elkaar te prutsen. Een enkele moeder keek zo vies, dat wel duidelijk was dat zij er niet aan zou komen. Al met al hebben we een leuke en leerzame avond gehad. De vogelwerkgroep ging naar de volgende kast in het dorp en wij naar huis.

Koen Vogt, de vogelringer uit Roden vertelt

Greet Geertman

Kampeerweekend Jeugd Natuurclub

Begin juli hebben we met de jeugdnatuurclub een weekend gekampeerd bij het Nivon-huis in Noordlaen.

Het was een heerlijk verblijf: bos om ons heen, prima weer en goed gezelschap.

Het bos werd een paar boompjes armer. De vlier moest het vooral ontgelden. De kern haal je er zo uit: we hebben er prachtige armbanden en blaaspijpjes van gemaakt.

Verder hebben we handbogen gemaakt, lekker gekletst en bloempjes gegeten.

Op onze tocht door het bos hebben we geïmproviseerd in sluisen met de vossenpas en veren gezocht.

Zoals je begrijpt, hebben we zin om volgend jaar weert te gaan!

Op de foto zie je hoe de vossen Famke, Bram, Olaf, Dion en Ravi proberen het konijntje te pakken van het hoofd van konijn Arjan (met blinddoek).

Dineke Buist

Klimaatbosje heeft informatiepaal.

Klimaatbosje? Wat? Waar? Dat vraagt enige uitleg. Het jaar 2007 was een feestelijk jubileumjaar voor IVN Eelde-Paterswolde. De afdeling bestond 60 jaar. Ter gelegenheid daarvan werd op een weiland in landgoed De Duinen een zogenaamd klimaatbosje geplant: zes walnootbomen die elk 10 jaar van het jarige IVN symboliseren. In dat jaar zijn in Nederland veel klimaatbosjes van walnoten geplant om het klimaatprobleem onder de aandacht te brengen. De bosjes staan symbool voor de grote compensatiebossen. Tijdens de open middag van het IVN op 11 september jl. is -drie jaar na het planten- eindelijk een informatiepaal geplaatst. De trotse onthuller ervan was Pieter Posthumus van Landschapsbeheer Drenthe. Ieder die het pad van de parkeerplaats van Lemferdinge volgt naar vlinderkampje De Duinen kan nu lezen waarom die zes walnoten in driehoeksverband in het weiland staan.

Tineke van den Berg

foto Joop Kolling

Jille Eilander en Pieter Posthumus bij de informatiepaal

Vrijwilligers in beeld:

Jille Eilander, Jan Steijvers en Fokke Nijdam

Alle drie zijn ze al heel lang betrokken bij het IVN. Jille was vele jaren geleden penningmeester en Jan secretaris van onze afdeling. Nu zijn Jille en Fokke nog betrokken bij de jeugdgroep en met Jan en meerdere anderen ook nog met het beheer van Vlinderkampje De Duinen. Jille was ook altijd goed in geld binnen halen (Rabobank) om publicaties van boekjes mogelijk te maken. Een van de boekjes was de 'Wandelroute Landgoed Vosbergen', uitgegeven 1996. Die route is er nog steeds en is gemakkelijk te volgen aan de hand van routepaaltjes met roomkleurige kop. Jaarlijks gaan Jille, Jan en Fokke de route na om te kijken of alles nog in orde is. Bij regelmaat moet er een paaltje worden vervangen. En dat gebeurt dan ook. Zo blijft de wandeling een genoegen voor de wandelaars.

Leo Stockmann

foto Leo Stockmann

foto Sieds Rienks

Spreuw op trek.

Onze werkgroepen bestaan uit de volgende medewerkers:

Vogels:	P. Feenstra, M. Hols, J. Kadijk, B. van Manen, J. Meeder, J. Nienhuis-Poel, A. J. Pot-Ellen, S. Rienks, L. Stockmann, T. Westerhoff, W. Zandt, A. van der Zijpp, A. Smeenge, N. Smeenge, J. Bokma, J. Nienhuis. Afdeling Vries: H. Eggenhuizen, J. Fekkes, K. Bouwer, M. van Nieff, B. Visch.
Planten:	T. v. d. Berg, Y. de Boer, F. Nijdam, L. Bierdrager, J. Eilander, L. Odding, R. Douma, L. Stockmann, J. v. d. Werff, W. Kramer, F. Wilkens.
Publiciteit:	T. v. d. Berg, L. Stockmann, Y. de Boer
Brom:	A. AB, E. de Boer, Y. de Boer, T. v. d. Berg, W. Kramer, W. Jonker-ter Veld.
Jeugd:	A. AB, T. v. d. Berg, J. Eilander, F. Nijdam, G. Rietema, G. Geertman, M. de Boer, A. J. Pot-Ellen, G. Dijkstra, N. Smeenge, D. Buist.
Natuurlijke Historie:	Combinatie Ol Eel/IVN J. Eilander (secretaris), Y. de Boer, F. Nijdam, A. Trox, G. Rietema, J. Arends, H. Heikens, C. Schaafsma, J. K. Westerhof.
Vlinderkampje:	T. v. d. Berg, R. Douma, A. Zoon, M. de Goeij, M. Wilkens, F. Nijdam, B. v. d. Velde, Y. de Boer, J. v. d. Werff, W. Hoekema, L. Bierdrager, J. Steyvers, W. Kramer, J. Eilander, L. Odding.
Vormgeving Groen:	Gerbrig Rietema e-mail: rietema@planet.nl
Redactie Groen :	Leo Stockmann glstockmann@hotmail.com Ynze de Boer ynzedeboer@hetnet.nl
Distributie Groen:	Lideke Jorritsma
Advertenties :	Jan van der Werff
Site:	http://www.ivn.nl/eeldepaterswolde
Websitebeheer:	Henk von Eije, Jurjen Bokma en Aafke Pot-Ellen